

Son Peygamber
Hz. Muhammed
(Siyer-i Nebî)

Yazar

Prof. Dr. Eyüp Baş

ISBN: 978-605-2233-85-6

1. Baskı

Temmuz, 2020 / Ankara

1000 Adet

Grafiker®

Yayınları

Yayın No: 351

Web: grafikeryayin.com

Kapak, Sayfa Tasarımı,
Baskı ve Cilt

Grafiker®

Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık

Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

1. Cadde 1396. Sokak No: 6

06520 (Oğuzlar Mahallesi)

Balgat-ANKARA

Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx

Faks : 0 312. 284 37 27

E-mail : grafiker@grafiker.com.tr

Web : grafiker.com.tr

Kitabın hukuksal ve bilimsel sorumluluğu yazarına aittir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	9
------------	---

SON PEYGAMBER HZ. MUHAMMED'İN HAYATI

MEKKE YILLARI/15

Doğumu, Ailesi ve Çocukluk Yılları.....	15
Amcası Ebû Tâlib'in Himayesi, Gençlik Yılları ve Ticaretle Meşguliyeti.....	21
Evliliği (596).....	23
Mekke'deki Sosyal Konumu ve Kâbe Hakemliği (605).....	24
Peygamberliğinden Önceki Ortam.....	27
İlk Vahiy: Allah Tarafından Elçi Seçilmesi (610).....	47
Ona İlk İnananlar.....	51
İslam Çağrısını Açıktan İlanı: Destekler ve Karşı Koyuşlar.....	53
Müslümanları Habeşistan'a Göçe Yönlendirmesi: İlk Hicret (615).....	58
Habeşistan'a İkinci Hicret (616).....	61
Amcası Hamza'nın Müslüman Oluşu (616).....	63
Ömer bin el-Hattâb'ın Müslüman Olmasıyla daha da Güç Kazanması (616).....	64
Kabilesine Karşı Baskı ve Boykot (616-619).....	65
İki Büyük Kaybı: Amcası Ebû Tâlib ve Eşi Hatice'nin Vefatı (620).....	68
Sevde bint Zem'a ile Evlenmesi (620).....	69
Korunmasızlık ve Güvenilir Bir Yurt Arayışı: Taif Yolculuğu (620).....	70
Yesrib (Medine) ile İlk Temas (620).....	71

İsrâ ve Mi'rac (621).....	72
Yesrib'e Göç Umudu: Akabe Görüşmeleri (621 ve 622).....	73
Hz. Muhammed'in ve Müslümanların Yesrib (Medine)'e Hicreti (622).....	76

MEDİNE YILLARI / 81

Medine'de İlk Yıllar:

Mescid İnşası, Kardeşlik ve Medineliler/ Vatandaşlık Antlaşması.....	81
Medine'de Değişen Doku ve Denge.....	87
Bir Meydan Okuma: Ezan (623).....	88
Yeni Bir Problem: Nifak ve Münâfiklar.....	91
Dış Tehditlere Karşı Önlemler: Cihada İzin, İlk Seriyeler ve Gazveler.....	92
İslamî Kimliğin Belirginleşmesi: Kiblenin Kâbe'ye Çevrilmesi ve İslâmî Orucun Farz Kılınması.....	95
6 Kureyşle İlk Hesaplaşma: Bedir Savaşı/Gazvesi (624).....	98
Bedir Zaferi Sonrası Mekke ve Medine'de Hayat.....	103
Kaynukaoğulları Yahudilerinin Antlaşmayı Bozmaları ve Medine'den Kovulmaları (624).....	104
Medine'de Sükunet/Hayatın Normalleşmesi.....	107
Kureyş İntikam Peşinde: Uhud Savaşı/Gazvesi (625).....	110
Uhud Sonrası Medine'de Zor Zamanlar: Münâfiklar, Recî' ve Bi'rîmaüne Faciaları (625).....	115
Yahudi Nadîroğullarının Medine Sözleşmesini Çiğnemeleri ve Kovulmaları (625).....	118
Hz. Muhammed'in Özel Hayatında ve Medine'de Bazı Gelişmeler.....	119
Benî Mustalik/Müreyysi Gazvesi (627).....	123
Şer İttifakı Karşısında Hendek/Ahzâb Gazvesi (627).....	124
Kurayzaoğulları Yahudilerinin İhanetinin Cezası (627).....	130
Hz. Muhammed'in Dış Tehditlere Karşı Tavrı: Seriyeler Yılı.....	131

Kâbe Ziyareti (Umre) İsteği ve Hudeybiye Antlaşması (628).....	132
Hudeybiye Antlaşmasıyla Kazandığı Güç ve İtibar: İslam'a Davet Mektupları (628).....	137
Hayber Seferi (628).....	141
Gecikmeli Kâbe Ziyareti: Kaza Umresi (629).....	144
Doğu Roma (Bizans) ile İlk Karşılaşma: Müte Savaşı (629).....	147
Kureyş'in Hudeybiye Antlaşması'nı Bozmaları Karşısındaki Tavrı.....	150
Mekke'yi Fethi (630).....	151
Huneyn/Hevâzin ve Tâif Gazveleri (630).....	155
Fethedilmiş Mekke'den Medine'ye Dönüşü (630).....	158
Medine'de Yeni ve Güçlü Dönemi: Son Seriyeler ve Heyetler Halinde İslam'ı Kabuller.....	159
Tekrar Bizans'a Karşı: Tebük Seferi (630).....	161
Tebük Sonrası Arap Kabile Temsilcilerinin Medine'ye Gelişleri: Heyetler Yılı (631).....	163
Mekke Fethi Sonrası İlk Hac: Ebû Bekir'i Hac Emîri Olarak Görevlendirmesi (631).....	165
Hac Sonrası Medine'de Bazı Gelişmeler (631).....	167
İlk ve Son Hac Ziyareti: Veda Haccı ve Hutbesi (632).....	168
Hac Dönüşü Hastalanması ve Vefatı (632).....	170
Vefatının Ardından Yaşananlar ve Mirası.....	173

HZ. MUHAMMED DÖNEMİNDE YAŞANAN DEĞİŞİM: Onun Örneğinde Hayata Geçirilen Kur'ânî Değerler / 175

Şirk ve Putperestlikten Uzak Durmak.....	175
Asabiyet/Kabile Tutuculuğu ve Irkçılıktan Uzak Durmak.....	177
Övünmemek ve Kibirilenmemek.....	178
Zulüm ve Haksızlık Yapmamak.....	180
Kan Davası Gütmemek.....	181
Kan Dökmemek, Şiddete Başvurmamak.....	182
İçki İçmemek.....	184

Kumar Oynamamak.....	186
Faiz Alıp-Vermemek, Tefecilik Yapmamak.....	187
Zina ve Fuhuşa Yaklaşmamak.....	188
Kehanet, Büyü, Sihir ve Fala İtibar Etmemek.....	190
Gasb, Hırsızlık ve Dolandırıcılık Yapmamak.....	191
Yetim Malı Yememek.....	192
Kız Çocuklarından Utanmamak.....	194
Kadınlara Değer Vermek.....	195
Miras Çarpıklığına Vesile Olmamak.....	197
Emanete Hiyanet Etmemek.....	198

ÇEŞİTLİ YÖNLERİYLE HZ. MUHAMMED / 199

Bir Kul Olarak Hz. Muhammed: Hayatın İçinde	
Vahiy Alan ve Kul Muhammed.....	199
Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed.....	200
Bir Evlat Olarak Hz. Muhammed.....	202
Bir Eş Olarak Hz. Muhammed.....	203
Bir Baba ve Dede Olarak Hz. Muhammed.....	205
Bir Arkadaş Olarak Hz. Muhammed.....	207
Bir Komşu Olarak Hz. Muhammed.....	209
Bir Tâcir Olarak Hz. Muhammed.....	210
Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed.....	211
Bir Yönetici ve Komutan Olarak Hz. Muhammed.....	213
Bir Peygamber Olarak Hz. Muhammed.....	214

SİYER-İ NEBÎ'DE KİM KİMDİR? / 215

SİYER-İ NEBÎ KRONOLOJİSİ / 237

YARARLANILAN/ÖNERİLEN SEÇKİ KAYNAKÇA / 247

DİZİN / 251

ÖNSÖZ

Hz.Muhammed (SAS)'in hayat hikayesini kaleme alanların çoğu, onun dünyada hayatı en çok araştırılan, yazılan ve okunan kişilerden biri olduğunu dile getirirler. Ben bunu dillendirmeyeceğim. Ancak gerçeklik payının olduğunu düşünmüyor da değilim. Çünkü Hz.Muhammed'in hayatı İslam âlemi kadar, müslüman olmayan toplumların da ilgisini çekmiştir ve bu durum yüzyıllardır böyledir. Sayısal bir tesbiti bildiğim kadarıyla yoktur, ama muhtemelen yüzyıllar içerisinde binlerce siyer-i nebî kaleme alınmıştır. Sayısı her ne olursa olsun, yıllardır akademik ilerlemelerimle ilgili farklı konularda araştırmalar yapmış olmama rağmen, ben de siyer-i nebî yazıcılığında var olmak istedim. Zihnimi hep meşgul eden bu konuyu, 2013 yılı Kasım ayında eyleme dönüştürmeye başladım. Yeni okumalarım ve yazmaya başladığım metinlerin olgunlaşması, yürüttüğüm bazı yönetsel görevler de olunca hayli zaman aldı.

Kaleme alacağım siyer-i nebî'de hep düşündüğüm şey, Hz. Muhammed'i anlatımın tam merkezine koymaktı. Çünkü okuduğum, yararlandığım siyerlerde daima uzun bir İslam öncesi dönem anlatımı olur, Hz.Muhammed'in peygamberlik öncesi ve sonrası hayatı araya giren çeşitli tematik anlatımlarla kesilir ve kronoloji kopar, kimi zaman hayatın akışı tamamen durmuş gibi davranılarak ibretlik gelişmeler ve İslâm öğretisi üzerinden nasihatler paylaşılırdı. Saydığım bu yazım tercihlerine kısmen veya hepsine birden sahip olan siyer kitapları vardı. Ama bana göre, söz konusu tercihlerden herhangi birini benimsemeyeni yoktu.

Söz konusu düşünce ve kanaatler doğrultusunda bir planlama yaptım. Bu plana göre siyere doğrudan Hz. Muhammed'in doğumu ile başlanıp, ailesi ve hayatının ilk dönemleri ile devam edildi. Onun peygamberlik öncesi hayatının 40 yılı, zaten bölgedeki siyasi, ticari, dinî ve sosyo-kültürel ortamın içerisinde geçtiği için –zaman zaman daha eski tarihlere/dönemlere atıflarda bulunulsa

da- ayrıca ve fazlaca uzak geçmişe gidilmedi. İslam öncesi döneme ve cahiliye çağına dair özel bir başlık açılmadı. Mevcut ortam mümkün olduğunca Hz. Muhammed'in hayatıyla ilgi kurularak eşgüdüm içerisinde verildi. Peygamberliğinin Mekke ve Medine yılları, siyasi-askerî mücadele ile devam eden görünümüne ek olarak özel hayatının insanî, bireysel, duygusal yönleri ve İslamî kimliğin hayatı kuşatan her bir unsuru göz ardı edilmeden anlatıldı. Geçen yılların sadece seferden sefere koşulan yıllar olmadığı önemsendi. Bazı siyer çalışmalarında görülen toplumun farklı kesimleriyle ilişkiler (Müşriklerle, Yahudilerle, Hristiyanlarla) müstakil başlıklar altında değil, kronolojik akış içerisinde verildi.

İçeriğe ilişkin sergilenen tavırda, mümkün olduğunca okuyucunun siyerin bütün aşamalarını bildiği ön kabulüyle metin tesisi yapılmadı. Gelişen olay örgülerinin bilgi ve kavramları, anlatım sürecine uygun bir şekilde görseller eşliğinde yayılmaya çalışıldı. Bu noktada karşılaşılan en önemli sorun ise, çok benimsenmiş olmasına rağmen olayların temel kaynaklardaki verilere bağlı kronoloji belirsizliği oldu. Neticede, gerek kronoloji bağlamında gerekse olayların anlatımlarında karşılaşılan ihtilafli bilgilere gerekmedikçe yer verilmedi. Genel kabul görmüş rivayetlerle yer, zaman, mekan bilgileri ve gelişmelerdeki sebep-sonuç ilişkileri göz ardı edilmeden bir telif oluşturuldu. Bütün bunları yaparken en zor şey ise, az ve öz yazabilmeye çalışmak oldu.

Biyografi kısmından sonra ise, akışı bozmamak düşüncesiyle daha önce değinilemeyen Hz.Peygamber'in önderliğinde yaşanan köklü değişimin, insan onurunu merkeze koyan ve evrensel huzuru vaad eden bazı ilkeleri; onun hayatının çeşitli yönleri; siyer-i nebî'de kim kimdir? ve kronoloji kısımlarına yer verildi. Bölümlerde yoğun dipnot uygulaması kullanılmadı. En sona ise araştırma ve yazım sürecinde yararlanılan temel kaynaklardan ve çağdaş araştırmalardan bir seçki konuldu.

Metin içerisindeki tarihlendirmeler, her ne kadar o dönem için hicrî takvim kabul edilmemiş olsa da, hicret sonrası dikkate alınarak da yapıldı.

Eserin zikredilen söz konusu planlamasıyla biyografi yazımında olay örgülerinin inşası, olay tahlilleri, karakter betimlemeleri ve tematik tahlillerin hepsinin bütüncül bir örneklikte verilmesi hedeflendi. Bir diğer husus ise, eserin başta Arapça olmak üzere farklı dillere tercüme edilerek (Türkçesiyle birlikte olması da mümkün olarak) yayınlanabilmesinin dil, üslup ve hacim gibi gerekliliklerini dikkate almak oldu.

Ne mutlu bana ki, araştırma ve yazma süreci için bahsettiğim bütün zorluklar ve arkası gelmez sorgulamalar şimdilik bitti gibi. Doğru anlama ve anlatabilme idealiyle kaleme aldığım elinizdeki bu çalışmayla, Hz.Peygamber'in söz ve fillerine, hayatının gerçekliklerine aykırı bir şey yazmamış olmak tek niyazımdır.

Son olarak varlık sebeplerim anne babam Mediha-Mehmet BAŞ'ın üzerimdeki emeklerini, kayınvalidem ve kayınbabam Leyla-Ramazan YILDIZ'ın akademik hayatım boyunca sergiledikleri heyecan dolu destek ve himayelerini bu çalışmam münasebetiyle bir kez daha şükranla yâd ettikten sonra; yazma sürecindeki yüksek sesli düşüncelerime katlanan, metinlerimi okuma zahmetinde bulunup yönlendiren sevgili eşim Prof. Dr. Münire Kevser BAŞ'a özel teşekkürüm başta olmak üzere, yeni nesile hitap eder, anlaşılır bir dil kullanımında görüşlerine başvurduğum kızlarım Mediha Reyyan ve Zeynep Dila'ya, oğlum İlber'e; siyer yazıcılığına olan özel ilgisi nedeniyle yazdığım metinleri okumasını önemseydiğim öğrencim Feyza Kaplan'a katkıları için çok teşekkürler ediyorum. Yazdığım başlıkları zaman zaman kendileriyle sohbet konusu yaptığım ve görüşlerini aldığım anabilim dalındaki mesai arkadaşlarıma, olur olmaz saatte arayarak değerlendirmelerine başvurduğum meslektaşlarıma ve okurla buluşmasını sağlayan Grafiker Yayınevi yönetimine de minnettarım.

Ummanda bir damla olmuştur umarım...

Eyüp Baş
Ankara, 2020